

вигляді схем, формулювання та аргументування на основі результатів аналізу своїх висновків й рекомендацій щодо можливих подальших дій, використовуючи для цього наявні підручні засоби та наочний матеріал.

Таким чином, після успішного закінчення спеціалізованого навчального курсу «Оперативний кримінальний аналіз» кримінальний аналітик готовий виконувати свої функціональні обов'язки у повному обсязі та самостійно.

Список використаних джерел

1. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-ХІІ / Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303.

2. Основи кримінального аналізу: теорія та практика застосування в оперативних підрозділах Державної прикордонної служби України : навчальний посібник / Кіреєва О.С., Крутік Ю. В., Махлай О. М., Треус А. С. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2022. 360 с.

3. Кіреєва О. С., Половников В. В., Фаріон О. Б. Короткий тлумачний словник керівника підрозділу кримінального аналізу : словник. Хмельницький : НАДПСУ, 2016. 68 с.

Крутік Юрій Вікторович,

заступник начальника управління –
начальник першого відділу управління
інформаційно-аналітичного
забезпечення та кримінального аналізу
Департаменту оперативно-розшукової
діяльності Адміністрації
Держприкордонслужби, кандидат наук
з державного управління;

Головацький Володимир Григорович,

старший офіцер першого відділу
управління інформаційно-аналітичного
забезпечення та кримінального аналізу
Департаменту оперативно-розшукової
діяльності Адміністрації
Держприкордонслужби

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

2022 рік став водночас переломним і знаковим для історії нашої держави, з першої хвилини широкомасштабного

вторгнення російської федерації в Україну, що сталося вночі 24 лютого 2022 року, українське суспільство зрозуміло, що у довгостроковій перспективі ми постійно стикатимемося із загрозами для безпеки нашої держави та кожного її громадянина. Разом із цим, нікуди не зникли прояви протиправної діяльності, які були притаманні нашому суспільству раніше і усі суб'єкти сектору державної безпеки та оборони чітко усвідомлюють, що в подальшому збережеться тенденція використання злочинцями для здійснення протиправної діяльності все краще організованих та більш якісно спланованих схем злочинної діяльності.

Протидіяти належним чином військовій агресії російської федерації та проявам злочинності, яка постійно вдосконалюється, можна шляхом використання сил та засобів підрозділів кримінального аналізу. Світова практика показує, що за сучасних умов мінливого зовнішнього середовища, для ефективного виконання вищевказаних завдань потрібно системно проводити заходи щодо аналізу та оптимізації робочих процесів органів державної влади.

Як позитивний приклад здійснення аналізу та оптимізації робочих процесів органів державної влади України слід відмітити участь персоналу управління інформаційно-аналітичного забезпечення та кримінального аналізу Департаменту оперативно-розшукової діяльності Адміністрації Держприкордонслужби у проєкті «Підтримка ЄС у зміцненні інтегрованого управління кордонами в Україні (EU4IBM)». Дані заходи проводили міжнародні експерти із вдосконалення робочих процесів та співробітники Адміністрації Держприкордонслужби, дотримуючись міжнародно визнаної методології вдосконалення робочих процесів «Lean Six Sigma (LSS)», а також відповідно до Методики аналізу та оптимізації робочих процесів і процедур в органах виконавчої влади, розробленої Кабінетом Міністрів України.

За результатами проведення заходів щодо аналізу та оптимізації робочих процесів міжнародними експертами спільно із персоналом управління інформаційно-аналітичного забезпечення та кримінального аналізу Департаменту оперативно-розшукової діяльності Адміністрації Держприкордонслужби відпрацьовано звіт та рекомендації. В ході роботи міжнародні експерти погодились із персоналом управління інформаційно-аналітичного забезпечення та кримінального аналізу щодо необхідності вдосконалення процесу перевірки інформації по інформаційно-комунікаційних системах (реєстрах, базах даних) органів

державної влади та відкритих джерелах інформації. На сьогодні дані заходи не мають системного та уніфікованого характеру, що негативно відображається на швидкості проведення оперативного кримінального аналізу.

На даний час персонал підрозділів кримінального аналізу використовує в повсякденній діяльності близько 25 інформаційно-комунікаційних систем (реєстрів, базах даних) та 30 відкритих джерел інформації. Враховуючи курс держави на діджиталізацію, з часом кількість інформаційно-комунікаційних систем буде збільшуватись, відповідно і час на перевірку об'єктів зацікавленості значно зросте. На даний час перевірка оперативної інформації по інформаційних ресурсах та її подальша систематизація є одним із найбільш часозатратних процесів у ході оперативного кримінального аналізу. Підвищити ефективність даної роботи можна шляхом запровадження в державі єдиної інформаційної системи органів державної влади, з можливістю долучення до неї відомостей з інформаційних систем (баз даних) комерційних установ та відкритих джерел інформації. За умови реалізації в даній системі принципу «Один запит – комплексний результат» вона зможе значно підвищити ефективність роботи сектору державної безпеки і оборони, а саме:

1) зменшить час на перевірку інформації щодо громадян (їх транспортних засобів, телефонних номерів, об'єктів нерухомого майна, належних їм юридичних осіб, сплачених податків, наявності податкової заборгованості, судимостей, фактів притягнення до адміністративної відповідальності та інших оперативно значимих даних);

2) мінімізує можливий негативний вплив людського фактору в процесі перевірки інформації по окремих інформаційно-комунікаційних системах (введення при перевірці частково помилкових даних, не використання при проведенні перевірки окремих інформаційних ресурсів та інше);

3) забезпечить виявлення та притягнення до відповідальності більшої кількості осіб, які причетні до скоєння злочинів;

4) підвищить ефективність заходів із протидії транскордонній злочинності та зменшить рівень латентної злочинності;

5) покращить реалізацію превентивної функції кримінальної та адміністративної відповідальності;

6) підвищить рівень захисту державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності державних кордонів;

7) мінімізує ризики втручання у внутрішні справи України;

8) покращить якість проведення заходів, які безпосередньо чи опосередковано забезпечують гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина;

9) забезпечить сталий розвиток громадянського суспільства, його демократичних інститутів;

10) сприятиме зміцненню політичної і соціальної стабільності в суспільстві;

11) сприятиме інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір та в євроатлантичний безпековий простір.

Надзвичайно важливо у єдиній інформаційній системі органів державної влади передбачити можливість для співробітників правоохоронних органів та спецслужб автоматизовано вивантажувати дані щодо оперативно значимих зв'язків особи (у формі таблиць та графічних схем), які стосуються (випливають із) наступних аспектів:

1) спільної причетності до протиправної діяльності;

2) спільних перетинів державного кордону України на транспортних засобах;

3) реєстрації за тою ж адресою, що й об'єкт зацікавленості;

4) спільного ведення підприємницької діяльності;

5) ведення спільного побуту (родинні зв'язки);

6) надання права вчиняти юридично значимі дії (оформлення доручення чи довіреності);

7) перереєстрації транспортних засобів;

8) спільного володіння нерухомим майном;

9) спільного навчання у закладах освіти;

10) спільного місця роботи;

11) спільної участі у тендерах;

12) поштових відправлень об'єкта зацікавленості;

13) «е-декларцій» осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

14) податкових декларацій про майновий стан і доходи та інших даних.

В ході проведення заходів із вдосконалення робочого процесу організації і здійснення кримінального аналізу в Держприкордонслужбі міжнародні експерти також підтримали

бачення персоналу управління інформаційно-аналітичного забезпечення та кримінального аналізу щодо доцільності внесення змін до алгоритму отримання доступу до інформаційно-комунікаційних систем (реєстрів, баз даних). На нашу думку, давно застаріла система отримання доступу до наявних у державі інформаційно-комунікаційних систем (реєстрів, баз даних), оскільки вона передбачає відпрацювання різного роду формалізованих документів (угоди, договори, заявки, зобов'язання, переліки посадових осіб та інші), які у друкованому чи електронному вигляді довго циркулюють між різними управлінськими ланками органів державної влади. На зміну діючій процедурі отримання доступів до інформаційно-комунікаційних систем доцільно запровадити оновлену, яка полягатиме у затвердженні на рівні Кабінету Міністрів України стандартизованих переліків посадових осіб конкретного органу певного відомства, які можуть отримувати доступ до окремих підсистем єдиної інформаційної системи органів державної влади (з урахуванням норм посадових обов'язків). Доступ до цих ресурсів пропонується надавати адміністраторами єдиної інформаційної системи органів державної влади по запиту відповідного керівника органу (установи).

Разом із цим, доцільно змінити процедуру скасування доступу до вказаних інформаційних систем, на нашу думку, це можна реалізувати як окремий пункт інформаційного меню в особистому кабінеті користувача, з покладанням даних обов'язків на кожну особу яка користується даними системами (з можливістю формування звіту про виконання даного запиту адміністраторами).

Двадцять перше століття називають епохою «інформаційних технологій», оскільки вона відкриває надзвичайні можливості для інститутів, які здатні будувати ефективні моделі управління інформацією. Так, Україна стала першою державою у світі з цифровими паспортами, які мають таку ж юридичну силу, що й паперові документи. Запровадження в Україні єдиної інформаційної системи органів державної влади буде проривом, який дозволить значно підвищити якість роботи державних інститутів, оскільки інформація у сучасному світі являється стратегічним ресурсом, уміле розпорядження яким гарантує успіх у будь-якій сфері суспільного життя.

Більше двох століть тому англійський банкір, бізнесмен і фінансист Натан Ротшильд сказав всесвітньо відоме висловлювання: «Хто володіє інформацією – той володіє

світом» (воно стало крилатим після того, як його процитував Вінстон Черчилль), свою актуальність дане висловлювання зберігає й сьогодні.

Список використаних джерел

1. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.
2. Яніцкі М. Оперативний кримінальний аналіз : навчально-практичний посібник / М. Яніцкі; переклад Ігоря Родюка / за редакцією Міжнародної організації з міграції – Республіка Польща, 2009. 86 с.
3. Кіреєва О. С. Короткий тлумачний словник керівника підрозділу кримінального аналізу / О. С. Кіреєва, В. В. Половников, О. Б. Фаріон // Словник : Видавництво НАДПСУ, 2016. 68 с.
4. Посібник з кримінального аналізу для кримінальних аналітиків ДПСУ // ОБСЄ. 2015. 176 с.

Овсянюк Дмитро Іванович,

начальник аналітичного відділу (Центр кримінальної аналітики) Національної академії внутрішніх справ

ПРОФІЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІТИКА: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ

Кримінальний аналіз є основою Моделі правоохоронної діяльності, керованою аналітичною розвідкою (Intelligence-Led Policing, ILP), яка спрямована на інтеграцію інтелектуальних аналітичних підходів у правоохоронну діяльність, підвищення ефективності правоохоронних органів, шляхом збільшення ролі аналітичної розвідки в процесі прийняття рішень та планування. Така діяльність серед іншого вимагає наявності висококваліфікованих працівників, які володіють необхідними навичками та знаннями.

Разом з тим, не зважаючи на зростаючий запит правоохоронних органів України на працівників, що володіють компетентностями у сфері інформаційних технологій та кримінального аналізу, на сьогодні, відсутнє єдине бачення щодо необхідного рівня знань, навичок, досвіду, якостей та інших характеристик, які потрібні для ефективного виконання таких обов'язків.